

3. Märu jänes ehk lellepoja ehmatus.

Kalendriteglja el wõta selle romaani siju eest wastutamist ega ka kritika peale wastamist misli tingimise all oma peale.

Minu lellepoeg Priidu Rõõp oli agar pois. Meie kõõime kabekesti Une Saare koolis ja olime seeford, mis ütelda, sõbrad nagu sull ja saabas. Aga maailm on mitmesugust tuult ja lõhna täis, ning see paneb mõnegi sõbra sõbrast lahkuma, ja see maailma tuul labutas ja jabutas ka meie südamed ära. Mina omalt poolt wõin ütelda, et labutus Priidu südamest wälja kaswas. Tema oli muidu küll usin ja agar, aga niipia kui weil midagi oma wabel jagada tuli, kas Kingu onu käest saadud õunnu wõi Drult kingitud bantiulgi, siis oli Priidu ikka nii abne ja oma kasu püüdjä, et mind mõni kord nii weikese oiaga jättis, et ma ka kõige parema rebendamise ja arwamise juures enam wälja ei saanud kui 0. Määksin ma talle korra wastu, siis ütles Priidu, ma pibada teda tänoma, kui ma lellepoja poolest tema käest terwe nahaga peasen. Ja mis on siis ühel inimesel weel kallim kui nahk? Nahk on enam näärt kui raba ja warandus; kes naha hoida tahab, ei see raba peale maadata ei wõi. Ja kui sulle naha peale liputakse, ja annad oma wiimise tenga ennem ära, kui sa naha kantaksid. Mis nii üleüldiselt naha kohta sõljab, see sõlbas ka sell korral minu noore naha kohta. Seda ei wõi ka keegi imestada, sest noor nahk on ikka õrnem kui wana nahk; noor nahk on hoopis õhem, kuna mõne mehe wana nahk tähtsal kombel paks on. Weikestel jagelustel on sagedaste suured taga-järjed — ja nii pidi see ka minu ja Priidu wabel tulema. Kuna meie mõlemate nahk ja tarkus koswis ja tõusis, läksiwad meie südamed ikka enam ja enam teine teist teed Priidu läks libellonna koolist ära kreiskooli ja sealt apteegi õpi-voisiks; mina läksin oma weikese tarkusega kodu lünda ja äestama. Ma mõtlesin: Põllumees wõine rikas, apteeker aruti rikas. Müüd läksiwad aastad lennates möõda; mina lüandsin põidu, Priidu läks samm sammult sakselaks. Ta

vidas end hirmus targaks ja kuulsaks meheks, ütles — muidugi mõnele uskujale — tema olla mitmed ja mitmed rohud ülesse leidnud, millega nüüd Aafrika maal kärpsid leiwapuu wilja kallalt ära peletatakse ehk millega hiiri wõib surmata, kui see rohu kott neile peale lautatakse ja siis ise jalgadega kotti peale astutakse. Tema luges palju teaduse meeste kirju ja lisas omalt poolt ka juure, kas kiri hea ehk halb. Kui sagedaste ette tuli, et luetud raamatus mõni lümmekond lehti alles lahki lõikamata oli, siis ei wäbendanud see mitte Priidu õnu, sest ta lisas juure: Kende lehtede peal ei seisja mitte midagi, mis tähtis wõiks olla. Weidis mõni tark mees une asja ülesse, siis lisas Priidu kobe uure: See asi oli mull juba ammugi teada, aga mull ei olnud aega temast kirjutada. Siin pian ma juure lisama, et mina üksi Priidut Priiduks nimetan, tema ise ja muud linnasaksad ütlesiwad ikka: Friedrich Knopf. Sest saadik kui ta omale proua wõttis, läks ta weel Friedrich-Knopfiks. Aga seda pian ma ütlesin, et tema proua — üks Eesti sugust sündinud naisterahwas, Eleonore Knopsé — omeli teistlaadi inimene oli; ta oli päris wabwa naisterahwas ja naeris sagedaste, kui Priidu end jälle Rootslaseks, Taanlaseks ehk mõneks muuks tunnistas. Ja seda tegi Priidu siis wäga hea meelega, kui ta niisuguste seltsis oli, kes seda ei teadnud, et mina tema lellepoeg olen. Priidu oli apteegi sell, sai hea summa palka ja elatas end ja oma tublit abikaasa ilusaste. Aga jätame kõik see wõrk kõrwale, muidu wõib mõni oraw tulla ja ütelda, mina ajan kalendris rahwuslikka eesmärki taga ja püüan targemate inimeste peale muda pilduda, et neid rumalate silmis naeruks taha ja seega teadust ja auusaid mehi alandada. Olgu ja jäägu Priidu isamaaline seisukoht puudutamata. Wõtame selle asemel üks tähtsene tema elust käfle. Et inimene teiste õnnetuste üle sagedaste naerda armastab kui ka jällegi sagedaste ülekohusel kombel, mis põlgaw on, sellepärast on mõni õnnetus ka wäga hea kalendri saba jutu pöõbi. Ja niisuguse pöõhja wõtame ma ka oma kalendri jutu pöõhaks. Et jällegi mõni